

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството

Предложеният законопроект за изменение и допълнение на Закона за счетоводството е изготвен във връзка със задължение за въвеждане в националното законодателство на две европейски директиви:

1. Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Директива 2013/34/ЕС (Директива (ЕС) 2022/2464), по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта

Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за счетоводството предлага въвеждането в българското законодателство на Директива (ЕС) 2022/2464 във връзка с изменение на Директива 2013/34/ЕС (Счетоводна директива). Разпоредбите на директивата следва да бъдат въведени в националното законодателство в срок до 6 юли 2024 година.

В контекста на устойчивостта, предприятията не следва да се стремят да постигнат икономически изгоди без да отчитат социалните и екологическите последици от дейността си. В този смисъл, корпоративната устойчивост обхваща не само анализ на имуществено-финансовите показатели на дейността на предприятията, но и анализ на социално-икономическото въздействие като резултат от тази дейност. В този аспект и в съответствие с целите на директивата да отговори на нарасалите потребности от информация във връзка с устойчивостта, със законопроекта се предлага разширяване на докладваната до момента нефинансова информация и увеличаване на обхвата на отчитащите се предприятия. Отчитаната във връзка с устойчивостта информация включва фактори в областта на опазването на околната среда, социалните права и правата на човека, както и управленските въпроси. В тази връзка, със законопроекта се въвежда задължение за включване в доклада за дейността на предприятията на ясно разграничим раздел с информация за въпросите по устойчивостта (отчет за устойчивостта).

Отчетът за устойчивостта ще се изготвя от големите предприятия и от малките и средните предприятия (с изключение на микропредприятията), чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати до търговия на регулирания пазар в държава членка на ЕС (предприятия от обществен интерес), както и от предприятията майки на големи групи предприятия. Предвижда се и задължение за дъщерните предприятия и клоновете на предприятия, регулирани от законодателството на трета държава, да публикуват отчет за устойчивостта на предприятието от трета държава при определени условия. Предвид това, със законопроекта са предложени и допълнения в Закона за корпоративното подоходно облагане, с оглед необходимостта от предоставяне на информация от дъщерните предприятия и клоновете на предприятия от трети държави за нетните приходи от продажби на предприятията от трети държави. Във връзка с предложените изменения и допълнения в Закона за счетоводството с проекта се предлагат и съответни изменения в Закона за публичното предлагане на ценни книжа по отношение на отчитането на устойчивостта.

Друга основна причина за предприетите изменения в Счетоводната директива, респективно в Закона за счетоводството, отнасящи се до отчитането на нефинансова информация, е стремежът към засилване на социалната отговорност на компаниите в ЕС, като част от поетия ангажимент на Комисията във връзка с „Европейският зелен пакт“ (Зеления пакт). Зеленият пакт има за цел да осъществи социално справедлив преход към устойчива икономическа система и устойчиви инвестиции, като изгради

конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите, опазване на природния капитал и без нетни емисии на парникови газове. В тази връзка, с предложените промени в закона се цели да се гарантира, че докладваната от компаниите информация е подходяща, сравнима, надеждна, съответстваща на Европейските стандарти за отчитане на устойчивостта, изготвена в единен машинно четим електронен формат и достъпна за всички заинтересовани страни. С оглед на това, в проекта на акт е предвидено информацията в отчета за устойчивостта да се оповестява в съответствие с изискванията на Европейските стандарти за отчитане на устойчивостта, които се приемат от Европейската комисия чрез делегирани актове.

В съответствие с разпоредбите на Директива (ЕС) 2022/2464 в законопроекта е предвидено задължението за изготвяне на доклад за дейността, съдържащ отчет за устойчивостта, да влезе в сила за отчетната 2024 г. за големи предприятия, които са предприятия от обществен интерес и които към 31 декември на отчетния период надвишават критерия за среден брой през финансовата година от 500 служители, както и предприятия от обществен интерес, които са предприятия майки в голяма група, която към 31 декември надхвърля на консолидирана основа критерия за среден брой на служителите през финансовата година от 500 души. Задължението за изготвяне и публикуване на доклада за останалите предприятия в обхвата на директивата възниква поетапно в следващите отчетни години, до 2028 година.

В резултат на промените ще се даде възможност на инвеститорите да разбират по-добре рисковете и възможностите, които въпросите на устойчивостта пораждаат за техните инвестиции, както и въздействията на тези инвестиции върху хората и околната среда. От оповестяваната в годишните доклади информация за устойчивостта ще могат да се възползват и представителите на гражданското общество, включително неправителствените организации и социалните партньори, което ще допринесе за увеличаване на отговорността на предприятията и до насърчаване на диалога по въпросите на устойчивостта.

Разходите за реализиране на предложените промени с проекта във връзка с осигуряване на изпълнението на задълженията за публикуване на информацията в единен електронен формат ще бъдат в рамките на бюджетите на съответните ведомства.

Очаква се административната тежест да се увеличи за предприятията, за които това изискване се въвежда за първи път, както и за предприятията, които имат задължение за оповестяване на нефинансова информация към настоящия момент, поради въвеждането на нови изисквания за приемане на политики, планове и процедури, както и поради въвеждането на изисквания за изготвяне и представяне на отчета за устойчивост с по-разширено съдържание и съгласно изискванията на Европейските стандарти за отчитане на устойчивостта. Административната тежест за предприятията ще се увеличи и поради следните фактори:

- ще се увеличат разходите за регистрирани одитори, които ще изпълняват ангажимент относно съответствието на отчитането за устойчивостта;
- ще е необходимо да се предвидят разходи във връзка с изискването доклада за дейността, включващ отчета за устойчивостта, да се представят в единен електронен формат.

В дългосрочен аспект административната тежест ще бъде минимизирана със създаването на постоянни практики за отчитане на устойчивостта и намаляване на отделни искания за допълнителна информация от страна на заинтересовани лица.

При изготвянето на предложението за Директива (ЕС) 2022/2464 са проведени предварителни консултации с всички заинтересовани страни. Съгласно документ на Комисията, придружаващ предложението за Директива (ЕС) 2022/2464, проведената обществена консултация от европейските институции относно преразглеждането и

надграждането на оповестяването на нефинансова информация показва, че има силна подкрепа за въвеждане на задължителни стандарти за отчитане на устойчивостта (над 80 % от всички респонденти и 81 % от анкетиранияте, които са или представляват предприятия, изготвящи отчети за устойчивост). Много заинтересовани страни са подчертали, че при разработването на стандарти за отчитане на устойчивостта, те трябва да надградят и да бъдат в съответствие с международните инициативи за разкриване на нефинансова информация.

2. Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 на Комисията от 17.10.2023г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС на ЕП и на Съвета по отношение на изменение на показателите за размер за микро-, малките, средните и големите предприятия и за групите (Делегирана директива (ЕС) 2023/2775).

Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за счетоводството въвежда и разпоредбите на Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 в националното законодателство, където са преразгледани и променени стойностите на финансовите показатели за категоризиране на предприятията според размера им съгласно Счетоводната директива. Причината за промяната е продиктувана от значителните инфлационни процеси през 2021 г. и 2022 г. и отчетения ръст на инфлацията през периода 2013 г.-2023 година.

Съгласно Счетоводната директива предприятията и групите се категоризират като „микро-“, „малки“, „средни“ и „големи“ според това кои два от три показатели за размер изпълняват. Два от тези показатели са финансови – балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби, а третият е средният брой служители. Европейската Комисия е задължена да преразглежда на всеки пет години финансовите показатели и по целесъобразност да ги изменя, отчитайки инфлацията. С оглед на инфлацията, размерът на финансовите показатели е преценено да бъде изменен с 25 %.

Предвид посочените промени, със законопроекта се определят нови, по-високи стойности на показателите за балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби при категоризиране на предприятията и групите според размера им. Според разпоредбите на Директива 2013/34/ЕС за държавите членки, чиято официална валута не е евро, при конвертиране на сумите от евро в национална валута, се допуска увеличение или намаление на посочените в директивата стойности с не повече от 5 % за получаване на закръглена сума в национална валута. В тази връзка, предложените размери на показателите са получени чрез конвертиране от евро в лева и закръгление до цяло число, с увеличение от средно 2.26 %.

Със законопроекта е предложено новите, по-високи стойности на показателите за балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби при категоризиране на предприятията и групите според размера им да се прилагат от отчетния период 2024 година.

Увеличението на стойностите на финансовите показатели за балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби на предприятията цели да отчете въздействието на засилените инфлационни процеси през последните години и да позволи запазването на режимите на счетоводна отчетност по категории и групи предприятия съгласно счетоводното законодателство. Изменението на размера на показателите съобразно инфлацията цели да възпрепятства микро- и малките предприятия да прилагат режими за публикуване и докладване, които са приложими за по-големите дружества.

С въвеждането на разпоредбите на Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 и актуализирането на финансовите показатели за размер на предприятията в Закона за счетоводството се очаква да се оптимизира приложния обхват, както за задължението за представяне, одит и публикуване на финансовите отчети на предприятията, така и за оповестяване на информация във връзка с устойчивостта. Това ще доведе до намаляване на

разходите и облекчаване на административната тежест в най-голяма степен за микро- и малките предприятия.

От въвеждането на предлаганите изменения в Закона за счетоводството по отношение на промяната на размера на финансовите показатели за определяне на категорията на предприятията не се очакват допълнителни разходи, както за бюджета, така и за предприятията. Предвижда се намаляване на административната тежест за предприятията във връзка с тяхното прекатегоризиране и отпадане на определени задължения за докладване, което съответно ще доведе и до облекчаване на отчитането за устойчивостта за някои предприятия.

Предложените промени при финансовите показатели за категоризиране на предприятията и групите според размера им ще доведат до съществено намаляване на административната тежест за приблизително 3 700 предприятия, които ще сменят категорията си от малки на микропредприятия и 350 средни предприятия, които ще сменят категорията си на малки предприятия, като голяма част от тях ще се възползват от облекчена форма за финансова отчетност.

Преди приемането на Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 Комисията е провела консултация с експертната група на Европейския комитет по ценни книжа. Повечето експерти са приветствали инициативата на Комисията за актуализиране на стойностите на размера като показател за категоризиране на микро-, малките, средните и големите предприятия и на групите с оглед на инфлацията и подкрепят оценката за спешна необходимост от действие. Комисията е провела и 3-седмична обществена консултация, като мнозинството от участниците са подкрепили предложението на Комисията.

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, заедно с мотивите, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет са публикувани за обществено обсъждане на интернет страницата на Министерство на финансите, както и на Портала за обществени консултации, съгласно чл. 26 от Закона за нормативните актове и в определения срок.